

3297

פ ר ו ט ו ק ו ל מ ס' 12/1

מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
התקיימה ביום ב', י"ט בכסלו תשי"ט - 1.12.58 נ-10.45.

- השתתפו :
- ז. ורהפטיג - יו"ר
  - ב. אזניה
  - ע. איכילוב
  - ד. בר-רב-האי
  - י. בדר
  - י. בורג
  - ע. דגני
  - ש. הלל
  - ב. לוקר
  - י. קליבנוב
  - ש. רוזנברג
  - י. שופמן

- מוזמנים :
- י. בר-יהודה - שר הפנים
  - א. צדין - המשנה ליועץ המשפטי
  - ה' צילן - משרד הפנים
  - ה' גרץ - המכון למיכון משרד
  - ה' סילברסטון - משרד הפנים
  - ה' רוזנטל - משרד המשפטים

- סדר-היום :
1. חוק פנקס בעלי זכות לבחור לכנסת.
  2. חוק שמאי מקרקעין.

היו"ר ז. ורהפטיג : אני פותח את הישיבה.

1. חוק פנקס בעלי זכות לבחור לכנסת.

היו"ר ז. ורהפטיג : קיבלתי מברק מחבר העדה נ. ניר שלא לקיים בישיבה זו הצבעות, לרגלי קיום ישיבות הנשיאות בתל-אביב הוא לא יוכל להשתתף בישיבה.

י. בדר : אני מציע לקיים בתל-אביב שתי ישיבות ערב ללא הגבלת זמן, מתוך כוונה לסיים את עיבוד החוק. אם יש בחוק הבחירות דברים דחופים, אני מציע אותו הדבר גם לגבי חוק הבחירות.

י. בר-יהודה : השאלה היא אם יש טעם לקיים את הישיבה הזאת ולדון בה בחוק פנקס בעלי זכות לבחור לכנסת, אם לא תהיינה הצבעות.

הוחלט : להיענות לבקשת ח"כ נ. ניר שלא לקיים הצבעות בישיבה זו בחוק פנקס בעלי זכות לבחור לכנסת, ולדחות את הדיון בחוק הנ"ל לישיבה הבאה.

ע. איכי לוב : המסגרת של שמאי מקרקעין היא אחת המסגרות בהן קיים במדינה נומרוס קלאוזוס בלתי מוצדק. צריכים להיות במועצה, מלבד נציגי הממשלה אשר דואגים לאינטרסים מסויימים, גם אנשים אחרים אשר יוכלו לשמור על המרחב שב פועלים השמאים.

ה. רוזנטל : לשאלתו של ח"כ בר-רב-האי: השמאי הממשלתי הראשי צמוד למשרד המשפטים. במשרד המשפטים יש אנף מיוחד להערכת מקרקעין, והוא עומד בראשו.

ד. בר-רב-האי : הצעת ח"כ איכי לוב מהווה סטייה עקרונית מכל הקונסטרוקציה של ארגוני מקצוע הקיימים בארץ. כל המועצות של ארגונים אלה מורכבת מצד אחד משליחי המקצוע ומצד שני משליחי הממשלה. כך הדבר לגבי עורכי-דין, כך הדבר לגבי אדריכלים, וכך הדבר לגבי רואי-חשבון. הוויכוח היה תמיד בשאלת הפרופורציה בין נציגי המקצוע ונציגי הממשלה. אבל אף פעם לא העלו על הדעת שאפשר להכליל נציגי ציבור. הנסיון שיש לנו בארץ עם נציגי ציבור הוא רע, כי אצלנו פירוש הדבר מפתח מפלגתי. למעשה שני תפקידים: 1. לאפשר כניסה למקצוע; 2. לדון בתלונות על התנהגות בלתי הוגנת של השמאי. כלומר, אין לה תפקידים לעצם העניין. לכן נראה לי שאין מקום להוסיף בחוק זה את נציגי הציבור.

י. שופמן : אני תומך בהצעת ח"כ איכי לוב. אם יחסי הכוחות יהיו חמישה נציגי הממשלה וארבעה שמאים, הרי פירוש הדבר ועדה ממשלתית בהשתתפות נציגי המקצוע. אני חושב שזה סילוף של כל מושג של מועצה מקצועית. אבל מצד שני אנחנו יודעים מנסיונה של מועצת רואי-חשבון שממש מתעללים במועדים חדשים. לא הייתי רוצה שיווצר מצב דומה במקצוע השמאות. במקצוע עריכת הדין המצב הוא אחר. אמנם הבחירות נקבעות על-ידי המועצה המשפטית לגבי עורכי-דין זרים, אבל יכולים להיות עורכי-דין שלגביהם המועצה המשפטית אינה הקובעת האחרונה. וגם בנוגע לבחינות לעורכי-דין זרים, יש כבר דפוסים אשר לפיהם זה מתנהל. הנסיון עם רואי-חשבון צריך להרתיע אותנו ממתן סמכויות לשמאים לגבי השאלה מי יכול לעסוק במקצוע.

מתוך כך אני מצטרף להצעת ח"כ איכי לוב לתת למועצה הזאת אופי ציבורי, גם כדי שלא תהיה זאת ועדה ממשלתית וגם כדי שלא יוכלו השמאים להיות הקובעים האחרונים לגבי מתן רישיונות חדשים.

ע. דגני : אני משער שיכולות להתעורר שאלות הנוגעות לפרדסים וכו', ואז דרוש אדם שיתמצא בשאלות אלה. לכן אני חושב שחסר כאן נציג משרד החקלאות.

י. קליבנוב : במקצוע השמאים קיים נומרוס קלאוזוס. צריך להגיד לשבחם של עורכי-הדין כי אם כי ישנן נטיות מצדדים שונים, הרי עד היום חושבים עורכי-הדין שזה מקצוע מכובד שאסור לו לעלות על הדרך של נומרוס קלאוזוס. לצערנו במקצועות האחרים אין הולכים בדרך הזאת. משום כך צריך להשתדל עד כמה שאפשר להשאירם במיעוט בכל וועדה שתיקבע לנתינת רישיונות.

ההצעה על צירוף נציגי הציבור אינה נראית בעיניי. נציגי הממשלה פועלים לפי הוראות משרדיהם, ואם פועלים בכיוון שאינו מתקבל על העת הציבורי אפשר לבקר את הממשלה, אבל אין כל אפשרות לבקר או להשפיע על נציגי הציבור, ולכן אין להם מקום במועצה הזאת. לעומת זאת נדמה לי שרעיון נכון הוא להכניס למועצה הזאת גם נציג משרד החקלאות.

היו"ר ז. ורהפטיג : במעייף-קטן (6) אני מציע לדבר באופן כללי על ארגון שמאי המקרקעין, ולא על הארגון הגדול. השאלה הזאת מתעוררת אצלנו בהרבה חוקים, ואני מתנגד לכפייה של ארגון מקצועי. אני מציע להשאיר בידי השר אפשרות לסנות מי שירצה. אם יהיו שני ארגונים, יוכל לסנות את ארבעת הנציגים לפי יחסי הכוחות.

ה. קליבנוב:

היום יש ארגון אחד בלבד. זוהי רק פרוביזיה להבא. במועצה המשפטית, למשל, יש הסכם ג'נטלמני על כך ששני-שלישים ממנה השר מתוך אלה שהסתדרות עורכי-הדין ממליצה עליהם. לו היתה קמה מחר הסתדרות עורכי-דין מקבילה, נאמר, תחת של עורכי-דין עצמאיים והשניה - של שכירים, היה השר זקוק להבחיות שיך למנות את המועצה. בכל אופן, הצעת היו"ר נראית לי.

ה. רונזנטל:

היום קיים רק ארגון אחד של שמאים. הוא היה רוצה לא רק להמליץ אלא להיות שוח שניציגיו ימונו. זוהי פשרה שהארגון הזה הסכים לה בקושי רב.

אם תתקבל הצעת היו"ר, צריך על כל פנים להשתמש בלשון רבים, והרבים יכלול את היחיד.

ב. לוקר:

לדעתי צריך להבהיר שהרשימה צריכה להיות יותר גדולה, ומתוכה ימונה האנשים.

ע. איכילוב:

אני מצטרף להצעה זו. עד כמה שאני זוכר, מקובל להגיש רשימה הגדולה ב-50%

ממספר האנשים שצריכים להיבחר.

י. קליבנוב:

מצד אחד יש הצדקה לתת נציגות ליותר מארגון אחד, אם קיים יותר מארגון אחד. מצד שני אין כל ספק שטובת המקצוע דורשת שיהיה ארגון אחד, אחרת אין כל אפשרות לשמור על רמת המקצוע. משום כך לא הייתי מעודד בחוק הקמת ארגונים, ואני מוכן להקריב את הדמוקרטיה ואת חופש ההתארגנות דוקא בענין זה, כדי שיהיה ארגון מקצועי אחד. החששות של היו"ר אינם נראים לי. אין זה ארגון שמיישהו יכול להשפיע עליו. אלה אנשים עצמאיים, ואין מקום לחשוש ללחץ פוליטי.

ע. איכילוב:

האם כל מי ששר המשפטים ירשום אותו בפנקס, יתקבל כחבר לאגודת השמאים המוסמכים? אם לאו, ולפי הצעת ח"כ קליבנוב, אותם שיירשמו בפנקס ולא יתקבלו כחברים באגודה, לא יוכלו להתמנות למועצה.

ש. רונזנטל:

העידוד של ארגון אחד בא לנו מתוך שיגרה, והוא דבר רע כשלעצמו. משום כך גם אם אני מקבל את גישתו של ח"כ קליבנוב לגבי שמאים, הייתי אומר שאין זה רצוי להכניס זאת לחוק.

אם נקח עורכי-דין, בארה"ב היה קיים ארגון שהפך לארגון הריאקציוני ביותר בארה"ב. זה היה בתחילת שנות השלושים. הארגון החדש שקם אח"כ, היה צריך ללחום על זכויותיו הרבה זמן, כדי שיכירו בו כארגון. אני מביא את הדוגמא הזאת כדי להראות כמה מסוכן לדבר על ארגון אחד, על הארגון הגדול ביותר. לכן אני מציע שלא לדבר בחוק על ארגון אחד.

י. שופמן:

אצלנו אנשי המקצועות החופשיים בדרך כלל מאורגנים בלשכות מחייבת, ומכיון שכן הדבר, אי-אפשר להגביל זאת בצורה המוצעת.

א. ידיון:

בחוק רואי-חשבון נאמר אמנם רק "שיתמנו על-ידי שר המשפטים", בלי שום דבר נוסף. אם אינני מציע למחוק את התוספת המופיעה כאן. יחד עם זאת הייתי מציע לקבל את התיקון: מתוך רשימת מועמדים, כדי שההמלצה לא תהיה כזאת שלא תתן ברירה לשר המשפטים.

אשר לשאלה של הארגון הגדול ביותר, האמת היא שהחוק אינו רוצה להתערב בבעיית הארגון של השמאים. לכן הייתי אומר: "מנין רשימת מועמדים שתוגש על-ידי ארגון או ארגונים של שמאי מקרקעין".

ד. בר-רב-האי:

להצעת ח"כ דגני: אני מציע שיווסף נציג משרד החקלאות וראות ירשה - המישה שיש

הוחלט: 1. לקבל את הצעת ע. דגני להוסיף נציג של משרד ההקלאות, ויחד עם זאת - להגדיל את מספר נציגי שמאי המקרקעין מארבעה לחמישה.

2. לקבל את ההצעה לכתוב בסעיף-קטן (6): "מבין מומלצים על-ידי ארגון או ארגונים של שמאי מקרקעין", ולמחוק את הסיפא החל מהמלה "אולם".

3. לקבל את ההצעה להוסיף סעיף-קטן (7): "ארבעה נציגי ציבור מענפי משק וכלכלה שונים שיתמנו על-ידי שר המשפטים".

הסתייגות לשר המשפטים וד. בר-רב-האי.

4. לקבל את סעיף-קטן (ב) ללא שינוי.

5. להוסיף בסעיף-קטן (ג) "ונציגי ציבור", בהתאם להחלטה בסעיף-קטן (א) (6).

הסתייגות לשר המשפטים וד. בר-רב-האי.

בסעיף-קטן (ג) מופיעה המלה "יתמנו" פעמיים. רצוי להימנע מניסוח זה.

היו"ר ז. ורהפטיג:

אנחנו נבדוק זאת.

א. ידן:

אני מסכים שאפשר יהיה לשנות את המינוי בכל זמן. השאלה היא אם אפשר יהיה לעשות זאת גם

ש. רוזנברג:

כאשר אין כותבים זאת במפורש.

בפקודת הפרשנות נאמר שמי שמינה, יכול גם לשנות את המינוי. בפקודת רואי-חשבון לא כתוב דבר מקביל לזה. אבל אצלנו נתעוררו ספיקות, ולכן הוספנו זאת.

ה' רוזנטל:

לדעתי, צריך להשאיר את ההוראה הזאת. בחוק האנגלי תמיד נאמר לגבי מי שקיבל מינוי לתקופה מסויימת, שאפשר למנותו לתקופה נוספת, ואני חושב שזה מוצדק.

י. קליבנוב:

מאחר שהדבר אינו כתוב בחוק רואי-חשבון, אם נכתוב זאת כאן, יתכן שנחריף את הבעיה לגבי רואי-חשבון. אם יש ספק כזה, אולי כדאי להכניס סעיף תיקון בפקודת הפרשנות.

ש. רוזנברג:

מדוע מדובר כאן רק על המקרה שאחד החברים חסר? יכולים להיות חסרים כמה חברים. צריך אולי להוסיף: ובלבד שיהיה קוורום.

י. קליבנוב:

נדמה לי שכוננת פייסקה (ד) היא אחרת: הכוונה היא למקרה ששר המשפטים עוד לא מינה את כל

ע. איכילוב:

החברים.

לקיום ישיבה דרושה השתתפות מחצית החברים. זו בעיה אחרת. הכוונה כאן לכך שאם שר עדיין לא מינה אחד החברים, המועצה יכולה בינתים לפעול.

א. ידן:

ומה אם שלושה מקומות פנויים? ואם באשמת
השר לא נעשה המינוי?

היו"ר ז. ורהפטיג:

היחיד כולל את הרבים. והשר נתון לפיקוח
פרלמנטארי.

ה' רוזנטל:

הכוונה כאן בעיקר למקרה מוות, שאחד מחברי
המועצה נפטר ולא הספיקו למנות מישהו במקומו.

ה' רוזנטל:

אני חושב שצריך להוסיף פה: ובתנאי שיהיה
קורום, או לצרף את הסעיף הזה לסעיף 3.

ה' רוזנברג:

סעיף 2 מדבר על הרכב המועצה, וסעיף 3 - על
פעולותיה.

היו"ר ז. ורהפטיג:

הוחלט: לקבל את סעיף-קטן (ד) ללא שינוש.

סעיף 3.

ד. בר-רב-האי:
במקרה שתתקבל הסתייגות בסעיף הקודם,
נשאלת השאלה מה יהיה אם שר המשפטים לא
ימנה כלל את החמישה מנציגי השמאים, והששה האחרים מהווים רוב.

היו"ר ז. ורהפטיג:
צריך לפרסם ברשומות את הרכב המועצה,
ובמקרה כזה אפשר לקרוא את השר לאחריהם.

פרלמנטארי.

ה' רוזנברג:
השאלה היא מה יהיה הדין אם השר מינה את
החמישה האחרים, אבל הששה נפגשים בלי
החמישה וקובעים לעצמם את סדרי הדיון.

ד. בר-רב-האי:
אם החמישה לא הוזמנו כלל, יש מקום לבטל צ.

הוחלט: לקבל את הסעיף ללא שינוי.

סעיף 4.

הוחלט: לקבל את הסעיף ללא שינוי.

היו"ר ז. ורהפטיג:
בקשר לסעיף 5 יש הצעה של ח"כ שופמן
להזמין את נציגי מעריכי המקרקעין. אם
מוזעים אותם, לדעתי, צריך להזמין גם שמאי מקרקעין מוסמכים.

ה' רוזנטל:
אם מוזמנים אותם, אני מבקש להזמין גם את
השמאי הממשלתי הראשי.

הוחלט:
לקבל את ההצעה להזמין לאחת הישיבות הבאות
של הועדה, לפני הדיון בסעיף 5 לחוק זה, את
נציגי אגודת מעריכי מקרקעין, נציגי אגודת
שמאי מקרקעין והשמאי הממשלתי הראשי, בקשר
עם הדיון בסעיף 5.

לדחות את הדיון בסעיף 5 עד לאחר שמיעת
הגורמים הנ"ל.

אני רוטם לי זכות להציע באחת הישיבות
הבאות הזמנת גורמים נוספים בקשר עם סעיף זה.

ה' רוזנברג:

סעיף 6.

הוחלט: לקבל את הסעיף ללא שינוי.

סעיף 7.

אני מציע לכתוב במקום "ינואר" - "תשרי".

ה' רוזנברג:

למה כפל האגרה?

היו"ר ז. ורהפטיג:

כך גם אצל רואי חשבון.

ה' רוזנברג:

מדוע להטיל קנס, למשל, על אדם שחלה בחלק
מן השנה?

ה' רוזנברג:

אם לא תהיה סנקציה, אין טעם לכתוב שצריך
לשלם זאת תוך חודש תשרי.

ה' רוזנברג:

אני בעד זה שנשאיר את הסנקציה. אפשר לראות
זאת בצורה הפוכה: מי שמשלם בחודש הראשון -
משלם 50%. אין לנו ברירה אלא לקבל זאת, ואנחנו נוהגים כך בהרבה מקרים
אחרים.

ה' הלל:

הענין חשוב מפני שנראשית השנה רוצים לרשום
את אלה שנוספו למקצוע במשך השנה.

א. ידין:

הוחלט: 1. לדחות את ההצעה למחוק את המלה "כפל".

הסתייגות לש. רוזנברג, ע. איכילוב.

2. לקבל את ההצעה לכתוב במקום "ינואר" -
"תשרי".

סעיף 8.

אני מציע לדון בסעיף זה לאחר הדיון בסעיף
5. אם סעיף 5 יתקבל בנוסח המוצע, אתנגד
לסעיף 8, ואם בסעיף 5 תושג פשרה בוועדה, אהיה מוכן לקבל את סעיף 8.

ע. איכילוב:

אני תומך בזה.

ה' רוזנברג:

אני מציע למחוק את סעיף 8.

היו"ר ז. ורהפטיג:

הוחלט: לדון בסעיף 8 לאחר הדיון בסעיף 5.

טעיק 9.

א. ידיון:
כיון שזמ קצוע מוסדר על-ידי רשיון, בא
סעיף 9 ואומר שאם צריך לקבל חוות דעת בכת-
מופסט, צריך לקבל אותה משמאי מוסמך. התוספת באה לאפשר לאדם להעיד בבית
מופסט למרות שאינו שמאי מוסמך, באותם התנאים שבהם הוא מסילא לא צריך
את הרשיון, כלומר, שהוא אינו אדם העוסק בזה דרך קבע ואינו מקבל שכר
בשביל הפעולה.

ד. בר-רב-האי:
ומה יהיה במקרה של אדם שהוא מוכחה לענינים
אלה, וטשלמים לו דמי בטלה בשביל הופעתן
בבית המשפט?

ע. איכילוב:
אני מציע לדחות את הדיון גם בסעיף זה,
ולתפסיק את הישיבה, מפני ששלושה הסעיפים
הבאים קטורים כולם בסעיף 5.

הוחלט: לקבל את ההצעה לדחות את
הדיון בסעיף עד לאחר הדיון
בסעיף 5.

הישיבה נבעלה בשעה 13.00.